GRAJEWSKA IZBA HISTORYCZNA
ul. Ełcka 30, 19-200 Grajewo
tel. (086) 272-20-04 e-mail: poczta@gih.grajewo.pl www.gih.grajewo.pl

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MERYTORYCZNEJ GRAJEWSKIEJ IZBY HISTORYCZNEJ ZA 2012 ROK

Wystawy:

Stałe:

Barwa i tradycja 9 pułku strzelców konnych
Wystawa poświęcona 9 pułkowi strzelców konnych składa się plansz tematycznych poświęconych poszczególnym elementom barwy i tradycji 9 psk oraz aspektom funkcjonowania i historii pułku.

Z przeszłości Grajewa i okolic
Wystaw prezentująca w sposób uporządkowany różnorodne zagadnienia z historii Grajewa i okolic, ze szczególnym uwzględnieniem okresu II RP.

Militaria XX wieku
Wystawa przygotowywana w oddzielnej, specjalnie zabezpieczonej sali. Składają się na nią broń i jej elementy oraz eksponaty ukazujące wielorakość aspektów militarnej przeszłości regionu grajewskiego.

Czasowe:

„NSZZ Solidarność – Region Białystok 1980-1981" (13.12.2011 – 13.01.2012 r.)
Kontynuacja wystawy otwartej w dniu 13 XII 2011 r. podczas spotkania okolicznościowego z okazji 30. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego. Wystawa przygotowana przez IPN o/Białystok. Ekspozycja poświęcona została m.in. sytuacji Polski na przełomie lat 70/80 XX w. ze szczególnym uwzględnieniem protestów opozycyjnych, które doprowadziły do podpisania porozumień sierpniowych w 1980 r. i powstania NSZZ "Solidarność". Kolejne plansze opowiadają o genezie powstania i działalności NSZZ "Solidarność" w Regionie Białostockim.

"Historyczne Grajewo" (16.02 - 13.03.2012 r.)
Wystawa własna GIH plansz (1 x 0,7 m) związanych z projektem o tej samej nazwie. Każda z plansz przedstawia konkretne historyczne miejsce Grajewa wraz ze zdjęciem z przeszłości i informacjami historycznymi. Po ekspozycji plansze zostały rozmieszczone na terenie miasta w formie ścieżki dydaktyczno – historycznej.

„Wokół pałacu i dworu" (17.03 – 21.04.2012 r.)
Na wystawie przygotowanej przez Dom Spotkań z Historią w Warszawie można było obejrzeć wybrane zdjęcia z liczącej ponad 20 tysięcy fotografii (odbitek i negatywów) kolekcji Janusza Przewłockiego, ukazującej polskie ziemiaństwo i arystokrację na przełomie XIX i XX wieku. Były to zarówno zdjęcia portretowe, robione w atelier, jak i sceny z życia codziennego i z różnych uroczystości (śluby, wesela, polowania, bale, przyjęcia). Zdjęcia ukazywały historię polskich ziemian i arystokratów, a jednocześnie historię polskiej fotografii z przełomu XIX i XX wieku.

„PRL - tak daleko, tak blisko" (1.05 – 3.06.2012 r.)
To wystawa własna GIH przygotowana w celu przypomnienia czasów PRL. Okres ten choć zakończył się nieco ponad dwadzieścia lat temu, to już przeszedł do historii, który szczególnie wśród młodego pokolenia jest słabo znany. Na wystawie zgromadzono sztandary z okresu PRL, prasę i dokumenty, artykuły gospodarstwa domowego, sprzęt elektroniczny, elementy ubioru itp. Wśród eksponatów nie brakowało „kultowych" już i nierozerwalnie związanych z tamtym okresem przedmiotów jak np. buty „Relaks", adapter „Bambino", „musztardówki", komplet dzieł Lenina, hełmu ORMO, i wielu, wielu innych…

„Z ołówkiem w Bitwie Warszawskiej" (11.06 – 7.07.2012 r.)
Wystawa karykatur "Z ołówkiem w Bitwie Warszawskiej" poświęcona była postaciom historycznym związanym z Bitwą Warszawską ich filmowym odtwórcom aktorom oraz ludziom z ekipy realizatorskiej, którzy nie pojawiają się na ekranie ale którzy swoim trudem przyczynili się do ekranizacji. Dzięki tej wystawie widzowie mogli zapoznać się z twórcami filmu, wybitnymi specjalistami w swoich dziedzinach. Wernisaż wystawy odbył się z udziałem wybitnego polskiego reżysera Jerzego Hoffmana oraz autora karykatur pana Jacka Frankwoskiego.

„Pola Negri - legenda kina" (13.07 – 19.08.2012 r.)
Wystawa została przygotowana przez Muzeum Kinematografii w Łodzi. Jest to wystawa biograficzna, retrospektywna, ukazująca drogę życiową i artystyczną wielkiej gwiazdy światowego kina. Ekspozycja przybliżała sylwetkę pochodzącej z Polski, niezwykle popularnej aktorki, która rozpoczęła swoją karierę w epoce kina niemego, z powodzeniem kontynuowała ją w czasach filmu dźwiękowego, zdołała podbić Amerykę, ale dla wielu ludzi zwłaszcza młodych, jest postacią nieznaną. Od sierpnia 2007 roku fragmenty wystawy były prezentowane w Düsseldorfie, Wilnie, Bratysławie, Odessie, Stuttgarcie i Norymberdze. Otwarciu wystawy towarzyszy projekcja filmu dokumentalnego o Poli Negri w reżyserii Mariusza Kotowskiego „Life is a dream in cinema", nakręconego w 2005 r.

„Wrzesień 1939" (04.09 – 06.10.2012 r.)
Wystawa przygotowana przez Dom Spotkań z Historią z Warszawy. Przedstawia przełomowy moment utraty niepodległości - wrzesień 1939 r., pozwalając zrozumieć jego genezę i znaczenie dla późniejszej historii Polski. Materiał ikonograficzny tworzą m.in. zdjęcia archiwalne, plakaty, ulotki. Ekspozycję uzupełniały krótkie informacje kalendaryjne oraz fragmenty relacji świadków, dzienników, pamiętników, cytatów z przemówień, dokumentów, prasy itd. Dodatkowo wystawa prezentuje elementy uzbrojenia, umundurowania i oporządzenia żołnierzy polskich, jak i niemieckich z tego okresu przygotowane przez Grupę Rekonstrukcji Historycznej 9 PSK.

„Wypędzeni, przypędzeni… (Kształtowanie się nowego społeczeństwa na Warmii i Mazurach 1945-1947)" (15.10 – 17.11.2012 r.)
Wystawa przygotowana przez olsztyńska delegaturę IPN o/Białystok prezentuje zdjęcia i dokumenty z archiwów IPN, Archiwum Państwowego w Olsztynie oraz ze zbiorów prywatnych. W układzie chronologicznym pokazuje pierwsze wysiedlenia ludności polskiej z Warmii i Mazur po kampanii wrześniowej, wywózki na roboty przymusowe, deportacje na Syberię, powojenną ewakuację ludności Prus Wschodnich do Niemiec po decyzji wielkich mocarstw i osadnictwo Polaków repatriowanych z terenów wcielonych do ZSRR oraz Ukraińców wysiedlonych z Polski południowo-wschodniej w ramach Akcji „Wisła".

„Ręcznik obrzędowy w kulturze ludowej" (1.12.2012 – 12.01.2013 r.)
Wystawa przygotowana przez Muzeum w Bielsku Podlaskim; Ukazuje ona różne rodzaje i sposoby wykonania ręcznika obrzędowego z tereny powiatu Bielsk Podlaski. Poza planszami tematycznymi na wystawie zostały zaprezentowane przykłady wykonania wspomnianych ręczników.

Objazdowe:

GIH dysponuje również tematycznymi wystawami planszowymi, które wypożyczamy zainteresowanym szkołom, organizacjom czy instytucjom kultury. Wystawy te zawierające treści mery-

toryczne, dokumentalne zdjęcia itp. przygotowane są w formie oblistwowanych plansz na płótnie banerowym lub papierze. W chwili obecnej są to następujące wystawy:

+ ***„Sztetl Grajewo”*** (14 plansz 90 x 100 cm) - poświęcona problematyce społeczności żydowskiej w Grajewie.
+ ***„Drogi do Niepodległości”*** (11 plansz 90 x 100 cm) - poświęcona procesowi odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r.
+ ***„Barwa i tradycja 9 pułku strzelców konnych”*** (12 plansz 100 x 100 cm) - poświęcona 9 psk i 9 psk AK
+ ***„Z dziejów grajewskiej OSP 1900-1939”*** (12 plansz papierowych 70 x 90 cm) – poświęcona grajewskiej Ochotniczej Straży Pożarnej.
+ ***„Świat, poema naiwne Czesława Miłosza”*** (22 plansze papierowe 70 x 90 cm) – poświęcona poezji Milosza z tomu „Świat poema naiwne”.

Wydarzenia własne:

24 I 2012 r. - Spotkanie autorskie z. M.Podleckim

W dniu 24 stycznia w siedzibie GIH odbyło się spotkanie autorskie z Panem Nadleśniczym Marianem Podleckim; Spotkanie było połączone z promocją jego najnowszej książki: “O kocie Feniksie, krasnalach i trzech czarodziejskich kamieniach opowieści kilka prawdziwych, choć niewiarygodnych”; Autor pełnej humoru i ciepła opowieści “Wypędzony do Raju”, w której opowiadał o żyjących wśród bagien i lasów ludziach tworzących specyficzną wspólnotę leśną, w kolejnej swojej książce zaprasza czytelnika w tajemniczy świat kota Feniksa … nie może więc dziwić, ze w spotkaniu licznie uczestniczyły także dzieci i młodzież. Nie zabrakło nawet krasnoludków, a całe spotkanie upłynęło w miłej i ciepłej atmosferze.

11 II 2012 r. - Grajewskie spotkania z historią

Tym razem zainteresowani mogli wysłuchać dr Małgorzaty Grupy z Instytutu Archeologii UMK w Toruniu, która wygłosiła referat pt: “Prawda spod ziemi” - o konserwacji zabytków z dołów śmierci w Katyniu i Charkowie. Opowiadała ona o swoim uczestnictwie w pracach ekshumacyjnych w miejscu kaźni polskich oficerów Charkowie w latach dziewięćdziesiątych XX w. oraz o późniejszym procesie konserwacji pozyskanych w ich ramach obiektów zabytkowych. Poza prezentacją materiału tematem spotkania była ikonograficznego zebrani mogli także obejrzeć przykłady przedmiotów wydobyte piętnaście lat temu z dołów śmierci w Starobielsku i Charkowie.

16 II 2012 r. - Historyczne Grajewo

W dniu 16 lutego w siedzibie GIH odbyła się inauguracja projektu „Historyczne Grajewo”, połączona z otwarciem okolicznościowej wystawy i promocją wydawnictwa: “Z historii Grajewa (i nie tylko) - Rok I”; Zebranym gościom została zaproponowana wirtualna podróż po Grajewie z lat 1900-1945. Po ponad godzinnej "podróży" wszyscy zebrani zostali obdarowani egzemplarzem publikacji “Z historii Grajewa (i nie tylko) - Rok I”, ktore zostały ufundowane przez jej wydawcę Towarzystwo Przyjaciół 9 PSK;

17 III 2012 r. - Otwarcie wystawy "Wokół pałacu i dworu"

W sobotę 17 marca w siedzibie Grajewskiej Izby Historycznej odbył się wernisaż wystawy pt: "Wokół pałacu i dworu - Świat ocalony w kolekcji Janusza Przewłockiego"; Kilkadziesiąt zebranych osób po wysłuchaniu krótkiego referatu wprowadzającego, prezentującego postać Janusza Przewłockiego oraz opisującego jego wieloletnią pasje kolekcjonerską, w skupieniu oddało się kontemplacji zaprezentowanych zdjęć. Nie zabrakło również kuluarowych dyskusji przy filiżance kawy;

14 IV 2012 r. - Konferencja popularno-naukowa

W sobotę 14 kwietnia 2012 roku w sali konferencyjnej GIH odbyła sie konferencja popularno-naukowa pt: "Pozaarchiwalne materiały źródłowe do dziejów powiatu szczuczyńskiego w XIX wieku"; Podczas konferencji przygotowanej wspólnie przez Towarzystwo Przyjaciół 9 PSK i Grajewską Izbę Historyczną

przy wsparciu finansowym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego zostało wygłoszonych sześć referatów:

- **Tomasz Dudziński** - „Metrykalne akta parafialne w ujęciu statystycznym na przykładzie parafii Grajewo w latach 1826-1865";
- **Jacek Chyliński** - „Pamiatnaje Kniżki i Obzory Guberni Łomżyńskiej - źródłem do badań społeczności lokalnych przełomu XIX/XX w.";
- **Maciej Grabowski** - „Obraz powiatu szczuczyńskiego w prasie XIX w.";
- **Jarosław Marczak** – „Pierwsze dni kwietnia 1831 na terenie powiatu biebrzańskiego w pamiętnikach Stanisława Domeyki";
- **Stanisław Niedziółko** - „Źródła ikonograficzne przełomu XIX/XX w. na przykładzie kart pocztowych Grajewa";
- **Małgorzata Grupa** - „Pochówki w krypcie kościoła pw. Imienia NMP w Szczuczynie - jako źródło do lokalnych badań kostiumologicznych

Licznie zebrana publiczność mimo upływu czasu w większości wytrwało do końca konferencji i z zainteresowaniem wysłuchała wszystkich referatów. Część z prelegentów nie jest zawodowymi historykami, stąd ich emocjonalne podejście do omawianego tematu spowodowały, że sposób prezentacji tematu był interesujący i bliższy lokalnemu odbiorcy od opracowań stricte naukowych. Nie zabrakło też pytań i dyskusji kuluarowych. Wszystkie referaty znalazły się w publikacji pokonferencyjnej

21 IV 2012 r. - "Poznaj Pana po cholewie..."

W sobotę 21 kwietnia w sali kinowo – widowiskowej MDK w Grajewie odbyła się premiera paradokumentalnego filmu pt: „Poznaj Pana po cholewie…" poświęconego 9 pułkowi strzelców konnych w reżyserii Marii Dłużewskiej; Obok władz samorządowych różnego szczebla, sympatyków i przyjaciół 9 PSK oraz mieszkańców Grajewa w uroczystości wzięli udział szczególni goście, którymi byli żołnierze 9 PSK: Feliks Hodun i 9 PSK AK: Franciszek Duba, Stanisław Wiśniewski i Leon Sierakowski, oraz rodziny nieżyjących już żołnierzy pułku z rodziną płk Tadeusza Falewicza, ostatniego dowódcy pułku, włącznie. Film opowiada o historii 9 psk i 9 psk AK oraz kultywowaniu jego barwy i tradycji w dniu dzisiejszym, łącząc w harmonijny sposób komentarz historyczny z relacjami żyjących jeszcze świadków. Nie zabrakło również podziękowań całej ekipie filmowej za wkład i wysiłek włożony w jego powstanie. Osoby szczególnie zaangażowane w jego realizację zostały uhonorowane listami gratulacyjnymi Marszałka Województwa Podlaskiego, które w jego imieniu wręczył obecny na uroczystości Zastępca Dyrektora departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Pan Zbigniew Kamiński. Listem takim został uhonorowany także dyrektor GIH - Pan Tomasz Dudziński. Warto także wspomnieć, że GIH jest współproducentem filmu.
W dniach 16, 18, 25 i 28 maja dzięki współpracy z MDK w Grajewie film był prezentowany nieodpłatnie dla uczniów grajewskich szkół. W sumie obejrzało go wówczas 2500 osób.

1 V 2012 r. - Piknik "PRL - tak daleko, tak blisko"

W dniu 1 maja Grajewska Izba Historyczna przy współpracy z Miejskim Domem Kultury i Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji zorganizowała piknik 1-majowy pod hasłem „PRL – tak daleko, tak blisko". Jak to w tradycji PRL-owskiej bywało piknik rozpoczął się koncertem orkiestry dętej grajewskiej OSP. Następnie wszyscy chętni, a szczególnie dzieci i młodzież, mogli skorzystać z placu zabaw oraz kącika plastyczno-manualnego a'la PRL. W tym to kąciku powstawały m.in. chorągiewki, gołąbki pokoju i kwiaty z bibuły. Starsi uczestnicy pikniku, pamiętający niejednokrotnie czasy PRL, z sentymentem oglądali wystawę dotyczącą tamtemu okresowi. Młodsi z kolei zgromadzone sprzęty i materiały na wystawie oglądali z żywym zainteresowaniem. Nieliczni zdecydowali się także na spędzenie pewnego czasu w „okazjonalnym kinie", gdzie o „słusznych czasach PRL" opowiadały ówczesne kroniki filmowe. W trakcie trwania pikniku rozgrywane były również zawody streetballowe o „Puchar I-szego Sekretarza".

19 V 2012 r. - Noc Muzeów

W dniu 19 maja 2012 r, po raz drugi Grajewska Izba Historyczna wzięła udział w akcji "Noc Muzeów"; Podobnie jak w roku ubiegłym, w tym również, hasłem grajewskiej Nocy było: "Przyjdź i dotknij historii"; W ramach tegorocznej Nocy jej uczestnicy mogli w godzinach 19.30 - 22.30 zwiedzić ekspozycje stałe GIH oraz wystawę czasową "PRL - tak daleko, tak blisko", czy też zakupić wydawnictwa historycz-

ne w promocyjnych cenach. Dla najmłodszych czekał kącik historyczny z kolorowankami i klockami oraz możliwość wzięcia udziału w warsztatach "Sztuka wytwarzania papieru". Starsza młodzież mogła zaś pomóc w budowie "kolosów" z klocków, które udostępniła Spółdzielnia "Stara Szkoła w Prostkach" oraz zapoznać się ze sprzętem i wyszkoleniem Jednostki Strzeleckiej 1011 z Grajewa. Na zakończenie tegorocznego spotkania chętni wzięli udział w projekcji filmu paradokumentalnego o 9 pułku strzelców konnych "Poznaj Pana po cholewie...".

2 VI 2012 r. - Grajewskie spotkania z historią

W dniu 2 czerwca w siedzibie Grajewskiej Izby Historycznej odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Grajewskie spotkania z historią". Tym razem zainteresowani mogli wysłuchać referatu Pana Stanisława Orłowskiego pt: "Kapliczne Opowieści", który wręcz w poetycki sposób przedstawił historię kilku przydrożnych kapliczek z terenu powiatu grajewskiego. Drugi z referatów wygłosił Pan Sławomir Zgrzywa z Delegatury WUOZ w Łomży, który zaprezentował zebranym najciekawsze zabytki z terenu powiatu; Po wygłoszonych referatach tradycyjnie już odbyła się krótka dyskusja.

11 VI 2012 r. - Wernisaż wystawy "Z ołówkiem w Bitwie Warszawskiej"

W poniedziałek 11 czerwca mury Grajewskiej Izby Historycznej odwiedził wybitny polski reżyser Jerzy Hoffman. Jego wizyta była powiązana z wernisażem wystawy karykatur Pana Jacka Frankowskiego „Z ołówkiem w Bitwie Warszawskiej" oraz prezentacja krótkiego filmu dokumentalnego Pana Adriana Frankowskiego „Na planie filmowym 1920 Bitwa Warszawska". Pan Jerzy Hoffman podzielił się z zebranymi gośćmi swoimi refleksjami na temat filmu „1920 Bitwa Warszawska". W niezwykle interesujący sposób odpowiedział także na kilka pytań, dotyczących głównie jego wybitnej działalności zawodowej. Z kolei Pan Jacek i Adrian Frankowscy opowiedzieli krótko o filmie i wystawie, których głównym celem było ukazanie osób i ich trudu osób niewidocznych bezpośrednio na planie filmu „1920 Bitwa Warszawska", ale bez których jego powstanie nie byłoby jednak możliwe.

23 VI 2012 r. - Święto 9 PSK

W sobotę 23 czerwca odbyło się w Grajewie coroczne "Święto Pułkowe 9 PSK", połączone ze „Świętem Patrona ZS nr 2 w Grajewie"; Jego organizatorami byli: Klub Byłych Żołnierzy 9 PSK i 9 PSK AK, Towarzystwo Przyjaciół 9 PSK, Zespół Szkół nr 2 im, 9 PSK i Grajewska Izba Historyczna. Tradycyjnie już uroczystość rozpoczęła się odegraniem hymnu państwowego i wciągnięcia flagi na maszt na placu przed Urzędem Miasta; Następnie wszyscy zgromadzeni goście ruszyli zwartą kolumną przez miasto w kierunku kościoła pw. MBNP. W kościele pw. MBNP odbyła się Msza święta w intencji poległych i zmarłych żołnierzy 9 PSK i 9 PSK AK. Po mszy uczestnicy przeszli na teren ZS nr 2 im. 9 PSK, gdzie odbyła się dalsza część oficjalnych uroczystości z udziałem zaproszonych gości, wśród których byli m.in.: byli żołnierze 9 PSK i 9 PSK AK, członkowie ich rodzin, ale także przedstawiciele władz państwowych i samorządowych. Władze reprezentowali m.in. wicewojewoda podlaski – Wojciech Dzierzgowski, członek Zarządu Województwa Podlaskiego – Jacek Piorunek, radny Sejmiku Województwa Podlaskiego – Mieczysław Bagiński, dyrektor Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego – Anatol Wap, starosta Powiatu Grajewskiego – Jarosław Augustowski, Przewodniczący Rady Powiatu Grajewskiego – Stanisław Kossakowski, Wiceburmistrz Miasta Grajewo – Przemysław Chyliński, Przewodniczący Rady Miasta Grajewo – Grzegorz Curyło, dowódca 15 GBZmech. im. Zawiszy Czarnego – gen. bryg. Piotr Błazeusz oraz szereg innych osób. Po zakończeniu części oficjalnej na terenie ZS nr 2 odbył się Piknik Mundurowy, którego organizacja została dofinansowana ze środków Miasta Grajewo.

13 VII 2012 r. - Otwarcie wystawy "Pola Negri - legenda kina"

W piątek 13 lipca punktualnie o 17:00 w siedzibie Grajewskiej Izby Historycznej odbył się wernisaż wystawy pt: „ Pola Negri – legenda kina" połączony z prezentacją filmu dokumentalnego w reżyserii Mariusza Kotowskiego „Pola Negri – życie jest snem w kinie". Zgromadzonym miłośnikom kina słów wstępnych udzielił dyrektor GIH, następnie z zaciekawieniem oddano się pasji oglądania filmu o jedynej gwieździe filmowej pochodzenia polskiego, która podbiła Hollywood. Po seansie filmowym zebrani udali się na wystawę przygotowana przez Muzeum Kinematografii w Łodzi, składającą się z unikatowych zbiorów pocztówek, zdjęć, werków, fotosów, programów filmowych; Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się zbiory plakatów i afiszów wydanych na świecie do filmów z udziałem Poli Negri.

VII – VIII 2012 r. – Wakacyjne wtorki z GIH

W ramach ferii wakacyjnych Grajewska Izba Historyczna przygotowała cykl cotygodniowych spotkań ph. „Wakacyjne wtorki z GIH". Na w/w cykl składały się:
10 VII i 7 VIII - "Historyczne Grajewo" - wycieczka po miejscach związanych z historią naszego miasta
17 VII i 14 VIII - Gry dla młodszych i starszych - historyczne gry, kolorowanki, puzzle itp.
24 VII i 21 VIII - „Skąd nasz ród ..." - czyli jak rozpocząć przygodę z genealogią
31 VII i 28 VIII - Letnie kino historyczne

4 IX 2012 r. – Otwarcie wystawy „Wrzesień 1939"

Otwarcie wystawa przygotowanej przez Dom Spotkań z Historią z Warszawy. Referat nt. wydarzeń z pierwszych dni września 1939 r. w Grajewie i okolicy zaprezentował zebranym dyrektor GIH.

15 X 2012 r. – Otwarcie wystawy „Wypędzeni, przypędzeni…"

W dniu 15 października o godz. 11.00 w siedzibie Grajewskiej Izby Historycznej odbyło się uroczyste otwarcie wystawy olsztyńskiej delegatury Instytutu Pamięci Narodowej o/Białystok pt: "Wypędzeni, przypędzeni ..." (Kształtowanie się nowego społeczeństwa na Warmii i Mazurach w latach 1945-1949). Referat okolicznościowy dla zgromadzonych gości oraz młodzieży szkolnej wygłosił dr Krzysztof Sychowicz z IPN o/Białystok.

20 X 2012 r. – Grajewskie spotkania z historią

W dniu 20 października o godz. 11.00 w Grajewskiej Izby Historycznej odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Grajewskie spotkania z historią". Tym razem gościem spotkania był reżyser Piotr Borowski, który zaprezentował zebranym swój film „Koniec Pieśni oraz przedstawił uwarunkowania, które legły u źródeł jego powstania. Po projekcji tradycyjnie już nie zabrakło ożywionej, interesującej dyskusji, która koncentrowała się wokół ukazanej w filmie problematyki.

10 XI 2012 r. – 3 rocznica funkcjonowania GIH

W dniu 10 listopada 2012 roku o godz. 11:00 Grajewska Izba Historyczna w Grajewie obchodziła swoją 3 rocznicę powstania. Uroczystość rozpoczęło sprawozdanie z działalności GIH w okresie XI 2011 – X 2012 wygłoszone przez dyrektora placówki pana Tomasza Dudzińskiego. Ze strony licznie zgromadzonych gości (w tym przedstawicieli władz samorządowych i instytucji współpracujących z GIH) nie zabrakło podziękowań za dotychczasowe działania i ciepłych życzeń na przyszłość. Następnie nastąpiła przerwa, w trakcie której można było zwiedzić wystawy prezentowane w Grajewskiej Izbie Historycznej oraz poczęstować się kawą i słodkościami przygotowanymi na tą okoliczność. Kolejnym punktem uroczystości było spotkanie z p. Tomaszem Tchórzewskim, który zreferował krótko tematykę poruszaną w swojej najnowszej publikacji „Łomżyńskie formacje graniczne". (Wydawca Towarzystwo Przyjaciół 9 PSK). Ostatnim z zaplanowanych punktów programu była promocja I tomu „Grajewskiego Rocznika Historycznego - Echa Przeszłości". (Wydawca Grajewska Izba Historyczna). Wydawnictwo to zostało objęte patronatem Burmistrza Grajewa – Adama Kiełczewskiego. Wszyscy zgromadzeni goście na pamiątkę spotkania otrzymali jedną z prezentowanych podczas uroczystości książek.

10 XI 2012 r. - Współorganizacja „Przeglądu Piosenki Patriotycznej"

W dniu 10 listopada w Sali widowiskowej MDK w Grajewie odbył się pod patronatem Burmistrza Miasta Grajewa Przegląd Pieśni Patriotycznej p.h. „Ja i Ojczyzna – to jedno", którego współorganizatorem była także Grajewska Izba Historyczna. Przegląd podzielony został na 3 kategorie wiekowe.

1 XII 2012 r. – Otwarcie wystawy „Ręcznik obrzędowy w kulturze ludowej"

W sobotę 1 XII 2012 roku o godz. 11:00 w siedzibie Grajewskiej Izby Historycznej w Grajewie odbyło się otwarcie wystawy opracowanej przez Muzeum w Bielsku Podlaskim pt: „Ręcznik obrzędowy w kulturze ludowej". Przybyłych gości przywitał dyrektor GIH - Pan Tomasz Dudziński, po czym okolicznościowy, bardzo ciekawy referat wprowadzający w tematykę wystawy wygłosiła kierownik Muzeum w Bielsku Podlaskim – Pani Alina Dębowska; W trakcie prelekcji i prezentacji zdjęć związanych z poruszaną tematyką wywiązała się pełna ożywienia dyskusja. Zgromadzeni goście, wspominali swoje pierwsze spotkania z „ręcznikami", z ich wyglądem, kolorem i wykonaniem.

8 XII 2012 r. – 200. Rocznica pobytu Napoleona w Grajewie

W dniu 9 XII przypadała okrągła 200 rocznica pobytu Cesarza Napoleona w Grajewie (9 XII 1812 roku); W związku z tą rocznicą Grajewska Izba Historyczna w ramach „Grajewskich spotkań z historią" zorganizowała w sobotę 8 XII jej obchody. Jako pierwszy punkt programu przewidziano referat Pana Adama Paczuskiego pt: „Wojsko Księstwa Warszawskiego i jego znaczenie dla polskiej wojskowości", który przypomniał znaczenie Księstwa Warszawskiego oraz funkcjonującej wówczas armii narodowej w historii Polski. Nie zabrakło również odniesień do lokalnych wydarzeń związanych z wyprawą Napoleona na Moskwę. Przy okazji dyrektor GIH zaprezentował licznie zebranym gościom znajdujący się w zbiorach placówki oryginalny dokument z przełomu 1812/1813 roku dotyczący jednego z oficerów polskich, uczestnika wyprawy moskiewskiej. Po krótkiej przerwie w sali zrobiło się bardziej „kolorowo", a wszystko dzięki członkom Ostrołęckiego Stowarzyszenia Historycznego „Czwartacy", którzy przybyli w mundurach z okresu Księstwa Warszawskiego. Prawie godzinę w niezwykle interesujący sposób opowiadali zebranym o swoim umundurowani, oporządzeniu i broni. Członkowie Stowarzyszenia opowiedzieli również krótko o swojej działalności edukacyjno-rekonstrukcyjnej. Wszyscy zebrani z zainteresowaniem oglądali z bliska pokazywane przedmioty. Na zakończenie spotkania wszyscy zebrani mieli okazję obejrzeć krótki film „Dawno temu w Andaluzji" poświęcony bitwie 4 pułku piechoty Księstwa Warszawskiego z wojskami angielskim, która odbyła się w 1810 r. pod Fuengirolą w Hiszpanii. Film został nakręcony z okazji rekonstrukcji, która odbyła się w miejscu bitwy w 2010 r., a w której uczestniczyli również członkowie Ostrołęckiego Stowarzyszenia Historycznego „Czwartacy".

Udział w wydarzeniach zewnętrznych (promocja GIH):

+ 20-27 I 2012 r. - Prezentacja GIH w ramach wystawy lokalnych kolekcjonerów ph: "Prostki - Kultura Pamięci" w siedzibie GOK w Prostkach. Wystawa była jednym z pierwszych przedsięwzięć w ramach porozumienia ph: "Rzeka historii" zawartego między gminami Prostki i Rajgród oraz miastem Grajewo.
+ 22 III 2012 r. – Lekcja historyczna w ZS nr 1 im. M.Kopernika w Grajewie.
+ 28 III 2012 r. – Lekcja historyczna w Gimnazjum w Białej Piskiej.
+ 3 VI 2012 r. – Stoisko promocyjne GIH w trakcie II Pikniku Familijnego w Grajewie.
+ 6 VI 2012 r. – Stoisko promocyjne GIH podczas Święta Patrona ZSZ w Szczuczynie.
+ 8 VI 2012 r. – Współorganizacja Pikniku Piłkarskiego z okazji meczu Polska-Grecja.
+ 25 VI 2012 r. – Lekcja historyczna w Szkole Podstawowej w Skarżynie.
+ 8 VII 2012 r. – Prezentacja GIH podczas obchodów Dni Prostek.
+ 18 VIII 2012 r. – Lekcja historyczna dla harcerzy na obozie w Opartowie.
+ 14 IX 2012 r. – Lekcja historyczna w ZS nr 1 im. M. Kopernika w Grajewie.
+ 7 XI 2012 r. – Lekcja historyczna dla dzieci z Przedszkola Miejskiego Nr 6 w Grajewie.
+ 10 XI 2012 r. – Współorganizacja Przeglądu Pieśni Patriotycznej „Ja i Ojczyzna, to jedno".
+ 12 XI 2012 r. – Lekcja historyczna dla uczniów Szkoły Podstawowej w Mieczach.
+ 12 XI 2012 r. – Lekcja historyczna dla uczniów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Rajgrodzie.
+ 31 XII 2012 r. – Współorganizacja Sylwestra miejskiego przed UM w Grajewie.

Frekwencja:

Statystyka odwiedzin sal ekspozycyjnych prowadzona jest na podstawie wpisów odwiedzających do odpowiedniego zeszytu. Nie wszyscy jednak się wpisują stąd faktyczna liczba odwiedzający jest o ok. 10% większa niż wpisanych w zeszyt. Osoby uczestniczące w wydarzeniach organizowanych przez GIH w sali konferencyjnej lub na placu Izby nie są objęte zeszytowym systemem ewidencji. Ich ilość jest jednak notowana na potrzeby własnej sprawozdawczości w „Dzienniku działalności kulturalnej GIH". Analogicznie prowadzone jest ewidencja ilości osób w wydarzeniach zewnętrznych, w których uczestniczy GIH. Szczegółowo frekwencja ta wyglądała następująco:

2012 r.	Sale wystawowe	Wydarzenia własne GIH	Udział w wydarzenia poza siedzibą GIH
Styczeń	191	80	150
Luty	148	70	300
Marzec	126	25	130
Kwiecień	22	210	0
Maj	197	2950	0
Czerwiec	193	595	1200
Lipiec	46	50	500
Sierpień	35	30	50
Wrzesień	154	75	0
Październik	314	98	0
Listopad	78	85	550
Grudzień	42	100	0
RAZEM:	**1546**	**4368**	**2880**

Działalność wydawnicza:

„Pozaarchiwalne materiały źródłowe do dziejów powiatu szczuczyńskiego w XIX wieku”
Publikacja pokonferencyjna Towarzystwa Przyjaciół 9 PSK wydany przy współpracy z GIH. Publikacja zawiera referaty wygłoszone podczas konferencji 14 IV, która odbyła się w GIH. Nakład 500 egz.

„Grajewski Rocznik historyczny – Echa Przeszłości” – tom I
Dzięki powstaniu w listopadzie 2009 r. Grajewskiej Izby Historycznej możliwe stało się bardziej systematyczne dokumentowanie przeszłości Grajewa i okolic. Wymiernym efektem podejmowanych działań jest między innymi poniższy Grajewski Rocznik Historyczny – „Echa Przeszłości”. Naszą ideą jest, by na stałe zagościł on w świadomości mieszkańców powiatu. Chcielibyśmy również, by był on tworzony przez wszystkie osoby, którym bliskie jest zachowanie naszego dziedzictwa kulturowo-historycznego, do czego serdecznie zachęcamy. Wydawnictwo objęte patronatem Burmistrza Miasta Grajewo. Nakład 500 egz.

Projekty:

Projekty zakończone:

„Historyczne Grajewo” - to projekt, w wyniku którego w historycznych miejscach Grajewa zawisło specjalne plansze informacyjne (o wymiarach 1 x 0,7 m) z historycznymi zdjęciami i informacjami: *1. Kościół p.w. Trójcy Świętej, 2. ul. 11 Listopada, 3. Gimnazjum im. M.Kopernika, 4. Cerkiew /nieistniejąca/, 5. Magistrat, 6. Dworzec kolejowy, 7. “Hotel Polski”, 8. Szkoła Powszechna nr 1, 9. Cmentarz parafialny, 10. Pomnik Niepodległości, 11. Kasyno oficerskie, 12. Kryta ujeżdżalnia, 13. Synagoga /nieistniejąca/, 14. Dom Parafialny.* Plansze tworzą ścieżkę dydaktyczno-historyczną. Dodatkowo opracowano i wydrukowano ulotkę dot. ścieżki.

Projekty rozpoczęte w latach poprzednich, obecnie kontynuowane:

Nasi Pedagodzy - Celem projektu jest zebranie wszelkich dostępnych informacji i materiałów dotyczących uczących w grajewskim LO im. M. Kopernika nauczycieli. Projekt jest realizowany przy współpracy z LO im. M. Kopernika w Grajewie i portalem internetowym www.grajewiak.pl

Członkowie POW regionu grajewskiego – Celem projektu jest zebranie informacji nt. członków POW z terenu powiatu szczuczyńskiego. W poprzednim roku zakończyliśmy I etap tego projektu, a jego efekty zostały zawarte w zawierającym 80 biogramów I tomie słownika biograficznego członków szczuczyńskiego obwodu POW „Stanęli o Polskę się bić…".

Pradziad - W związku z co raz bardziej popularnymi w naszym społeczeństwie „szukaniem swoich korzeni", czyli amatorskimi badaniami genealogicznymi, zrodził się pomysł opracowania bazy danych osób, występujących w zachowanych grajewskich księgach metrykalny (chrztu, zgonu i ślubu) z okresu do przełomu XIX i XX wieku. W chwili obecnej na stronie GIH umieszczone są już indeksy nazwisk z ksiąg chrztów z lat 1826-1866, ksiąg zgonu z lat 1826-1865 oraz ksiąg małżeństw z lat 1781-1820. Zbiór ten zawiera obecnie ok. 12 tys. indeksów.

Grajewskie spotkania z historią - To projekt zainicjowany równo w rocznicę funkcjonowania Grajewskiej Izby Historycznej. Polega on na cyklicznych spotkaniach poświęconych szeroko rozumianej historii bliskiej i dalekiej. W ramach projektu odbyło się w 2012 r. 4 spotkania.

„Memento Mori" – projekt, w wyniku którego powołano do życia „Społeczny Komitet Renowacji Grajewskiego Cmentarza Parafialnego", funkcjonujący przy towarzystwie Przyjaciół 9 PSK w Grajewie. W roku 2011 i 2012 zostały przeprowadzone zbiórki publiczne. Została wykonana interaktywna mapa najstarszej części cmentarza. W trakcie renowacji znajdują się obecnie 3 żeliwne nagrobki z drugiej połowy XIX w.

Pozostałe:

Archiwum i Biblioteka

Posiadany księgozbiór składa się z ponad 2100 woluminów, które dotyczą głównie tematyki historycznej i militarnej. W zbiorach znajdują się również czasopisma kombatanckie i regionalne. GIH posiada również bogate zbiory archiwalne. Składają się na nie zdjęcia (oryginały i kopie), wspomnienia, wywiady, wycinki z gazet oraz kserokopie materiałów dot. osób związanych z Ziemią Grajewską. GIH dysponuje również materiałami z historii KBŻ 9PSK i 9PSK AK oraz ŚZŻ AK Obwód Grajewo. Zbiory archiwum to także prace magisterskie i opracowania dotyczące Ziemi Grajewskiej, wypisy z prasy regionalnej z okresu XIX w., II RP oraz okupacji sowieckiej 1939-1941. Wszystkie posiadane materiały są całkowicie bezpłatnie udostępniane zainteresowanym osobom i instytucjom. W okresie sprawozdawczym z zasobów Archiwum i Biblioteki skorzystało łącznie 60 osób i instytucji.

Pozyskiwanie eksponatów i materiałów

Pracownicy GIH prowadzą regularne kwerendy w Archiwum Państwowym w Ełku, Archiwum Państwowym w Łomży.

Na bieżąco prowadzona jest też akcja pozyskiwania i częściowego zakupu nowych eksponatów. Stan pozyskanych i posiadanych eksponatów przedstawia się następująco.

Dział	Stan na XII 2011	Stan na XII 2012	Przybyło
Odznaczenia	372	388	16
Broń	52	52	0
Dokumenty	284	455	171
Elementy umundurowania	69	71	2

Inne	137	160	23
Banknoty i monety	88	123	35
Plomby	59	60	1
Fotografie	ok. 2000	ok. 2050	50

Inne

+ Informacje o wydarzeniach organizowanych przez GIH są na bieżące zamieszczane na portalach internetowych: www.gih.grajewo.pl, www.grajewo.pl, www.grajewo24.pl, www.zyciegrajewa.pl, www.e-grajewo.pl, www.iregionalni.pl, www.wrotapodlasia.pl, www.e-kultura.pl, www.grajewiak.pl, w lokalnej prasie „Gazeta Współczesna" (5 x), „Kontakty" (9 x), „Tygodnik Grajewski" (25 x), „FOG" (2 x), „Gazeta Grajewska" (2 x), „Rajgrodzkich Echach" (4 x), „Przeglądzie Augustowskim" (1 x), okazjonalnie zaś w TVP 1 (1 x), TVP Białystok (5 x), Radiu Białystok (6 x), Radiu Nadzieja (5 x)
+ Siedziba GIH jest miejscem stałych spotkań organizacji kombatanckich i Związku Emerytów
+ w roku 2012 r. GIH wydała ulotki dot. projektu „Historyczne Grajewo" i „200. Rocznicy pobytu Napoleona w Grasjewie", informacje o GIH znalazły się również na ulotce promocyjnej GRH 9 PSK z Grajewa
+ GIH przystąpiła do wspólnego z UM Grajewo i MDK Grajewo projektu w ramach tzw. „środków wyszechradzkich"
+ Grajewska Izba Historyczna przystąpiła do projektu Ośrodka „Karta" pt: „Archiwa społeczne w Polsce". W związku z tym informacja o GIH znalazła się na stronie projektu www.archiwa.org Tam też można znaleźć bliższe informacje odnośnie projektu
+ Materiały ikonograficzne ze zbiorów GIH (wraz ze stosowną informacją) zostały wykorzystane przez Muzeum Wojska w Białymstoku na nowej ekspozycji stałej „Między dwiema wojnami 1914-1939", której uroczyste otwarcie odbyło się 14 XII 2012 r.
+ do VII 2012 r. – dyrektor GIH regularnie opracowywał stronę historyczną w „Tygodniku Grajewskim"
+ 21 II 2012 r. – Udział dyrektora GIH w debacie „Europa przez pryzmat Jednostki" w ZS nr 2 im. 9 PSK w Grajewie
+ 25 II 2012 r. – dyrektor GIH uczestniczył w spotkaniu poświęconym badaniom archeologicznym w kościele w Szczuczynie, które odbyło się w remizie OSP w Szczuczynie
+ 29 II 2012 r. – dyrektor GIH wziął udział w konferencji nt. „Interaktywne muzea – informacja wizualna, projekty multimedialne"
+ 29 III 2012 r. – dyrektor GIH wziął udział w spotkaniu autorskim w ramach „Literackich czwartków" zorganizowanym przez Augustowskie Placówki Kultury. Spotkanie było poświęcone publikacji GIH - „Stanęli o Polskę się bić …"
+ 21 VII 2012 r. dyrektor GIH przygotował referat historyczny poświęcony osobie Marcelego Wróblewskiego, wygłoszony podczas okolicznościowej sesji Rady Miasta i Gminy Rajgród.
+ 28 VIII 2012 r. dyrektor GIH wziął udział w szkoleniu dot. zasobów IPN i możliwości korzystania z nich, zorganizowanym przez IPN o/Białystok
+ 8 IX 2012 r. – udział dyrektora GIH w uroczystościach rocznicowych bitwy 9 PSK AK na Grzędach.
+ 11 IX 2012 r. – udział dyrektora GIH w III powiatowej konferencji naukowej "Tradycje regionalne w edukacji dzieci i młodzieży" w ZS nr 1 w Grajewie
+ 25-27 X 2012 r. dyrektor oraz jeden z pracowników GIH wzięli udział w konferencji naukowej: „Rody i rodziny Mazowsza i Podlasia. Archiwalne źródła do badań genealogicznych" zorganizowanej w Łomży przez Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów.
+ 24 XI 2012 r. – dyrektor GIH przygotował referat historyczny „Bagna biebrzańskie zapleczem działalności konspiracyjnej" wygłoszony na Wszechnicy Historycznej w Dyrekcji BPN w Osowcu

Grajewo, 06.02.2013 r.